

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

**СТИЛІСТИЧНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗМІВ В
СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ**

Студентки ІІІ курсу, групи ЗПкит 28-20

факультету східної і слов'янської

філології

заочної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша - китайська

Олефіренко Вікторії Сергіївни

Викладач

Спіріна Ю.С.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	
1.1 Актуалізація проблеми вивчення евфемізмів у сучасній лінгвістиці.....	
1.2 Специфіка евфемізмів у сучасній китайській мові.....	
Висновки до 1 розділу	
РОЗДІЛ 2 СТИЛІСТИЧНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗМІВ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	
2.1 Стилiстичні особливості евфемізмів в сучасній китайській мові.....	
2.2 Функціональні особливості евфемізмів в сучасній китайській мові	
Висновки до 2 розділу	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	
АНОТАЦІЯ.....	

ВСТУП

Курсова робота присвячена вивченню стилістично-функціональних особливостей евфемізмів сучасної китайської мови.

Сучасна лінгвістика продовжує досліджувати проблему вивчення характерних особливостей евфемістичних одиниць (Л. Блумфілд, С. Відлак, І. Р. Гальперін, Корнелаєва Є. В., Б. А. Ларін, Л. П. Крисін, Г. Г. Кужим, В. І. Заботкіна, В. П. Москвін.).

В сучасному світі використання евфемізмів у мовленні є досить поширеним явищем. Евфемізми – це спеціальні слова чи словосполучення, які використовують замість синонімів, які мовець вважає непристойними, грубими, образливими чи нетактовними. Вони реалізують низку функцій, до яких відносять функцію пом'якшуючого ефекту, ввічливості, табування, вуалювання та етикету (Ставицька, 2008, с. 14).

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття процес утворення евфемізмів відбувався досить інтенсивно. Як результат, евфемізми поширилися в різних сферах мовленнєвої діяльності (політика, дипломатія, медицина, психологія, етикет та інші). Дослідження евфемізмів в різних мовах дозволяє зробити певний вклад у вивчення національної своєрідності мовної картини світу та мовленнєвої поведінки носія мови (Януш, 2019, с. 149). Китайська мова не стала виключенням, вивчення та дослідження китайських евфемізмів дає можливості для кращої взаємодії, толерантності і міжкультурного розуміння різних народів.

Актуальність теми зумовлена необхідністю всебічного та комплексного аналізу евфемістичних одиниць (китайської мови) з огляду на їхні стилістично-функціональні особливості та лінгвістичний потенціал, який характеризується різноманіттям виконуваних функцій.

Метою роботи є встановлення стилістично-функціональних особливостей сучасних китайських евфемізмів.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- критично проаналізувати наукову літературу і сформулювати теоретичні положення роботи для вивчення стилістично-функціональних особливостей сучасних китайських евфемізмів;
- уточнити специфіку сучасних китайських евфемізмів;
- виокремити стилістичні особливості китайських евфемізмів;
- визначити функціональні особливості евфемізмів сучасної китайської мови.

Об’єктом дослідження стали евфемістичні одиниці китайської мови.

Предмет дослідження – стилістично-функціональні особливості евфемізмів сучасної китайської мови.

Фактичний матеріал роботи становлять евфемізми, відібрані нами з публіцистичних текстів та ЗМІ [18-24].

Для досягнення мети нашої роботи було використано такі **методи дослідження**: загальнонаукові (індукція, дедукція, аналіз та синтез), спеціальні методи: дискурс-аналіз – для ідентифікації та детального розгляду евфемізмів китайської мови; структурно-функціональний аналіз – для характеристики китайських евфемізмів; метод суцільної вибірки – забезпечив вибір прикладів евфемізмів у китайській публіцистичній сфері та ЗМІ.

Наукова новизна полягає у тому, що в роботі вперше зроблено комплексний аналіз китайських евфемізмів та охарактеризовані їх стилістичні та функціональні особливості.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання його результатів у таких дисциплінах, як «Стилістика китайської мови», «Теоретична граматики китайської мови», «Лексикологія китайської мови». Відібраний фактичний матеріал евфемізмів може бути використаний для створення навчальних посібників та лекцій з китайської мови та літератури.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів та висновків до кожного з них, загальних висновків та списку використаної літератури з 24 пунктів (8 з яких джерела іноземною мовою). Загальний обсяг роботи складає _ сторінки друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1 Актуалізація проблеми вивчення евфемізмів у сучасній лінгвістиці

Досить часто в сучасному суспільстві відбувається свідоме чи несвідоме уникання вжитку певних слів чи словосполучень з різноманітних причин. Ці вирази взагалі не вживають, або пом'якшують їх зміст, щоб зробити значення більш приємним для співрозмовника. Такі завуальовані (покрощуючі) утворення у лінгвістиці отримали назву евфемізмів.

Слово «евфемізм» походить від грецького «*euphemismos*» (*eo* – красиво, *phemo* – говорю) і означає «*to speak with good words or in a pleasant manner*», тобто розмовляти хорошими або приємними словами (Ван, 2016, с. 110). Слово «евфемізм» із часів давніх греків використовується для позначення стилістичного тропу, що виконує роль словесного пом'якшення. Оцінюючи галльські війни, сам Юлій Цезар описав своє brutальне й криваве завоювання та підкорення галлів як їх «утихомирення» (Пайонкевич, 2014, с. 206).

У побутовому спілкуванні людям часто доводиться уникати слів, що можуть образити чи засмутити співрозмовника, через неправильне трактування. Саме бажання людей тактовно висловлювати власні думки та почуття стало причиною виникнення евфемізмів. Евфемізми широко використовуються у всьому світі, їх використовують різні народи відповідно до особливостей конкретної мови. У повсякденному спілкуванні евфемізми виконують переважно комунікативну функцію (Бердова, 1981).

Так як евфемізми – досить неоднозначне явище, то єдиного підходу до їх вивчення не існує. Проте більшість науковців розглядають евфемістичне явище як альтернативу грубому чи недоречному слову (Сулова, 2020). Також у лінгвістичному просторі є і більш широке тлумачення евфемізмів К. Аллана і К. Барриджа, яке виглядає так «евфемізм використовується як альтернатива

забороненому виразу для того, щоб не втратити власного обличчя й уникнути образи особистості, аудиторії» (Allan & Burridg, 2006).

Згідно з позицією українського лінгвіста Ф. Бацевича, до евфемістичних одиниць відносять емоційно-незабарвлені слова чи словосполучення, що використовують для заміни їх синонімів, які видаються мовцеві нетактовними, грубими, непристойними або недоречними (Бацевич, 2004, с. 324).

О. Тараненко дає таке визначення евфемізму: «Евфемізм – слово або вислів, троп, що вживається для непрямого, прихованого, зокрема пом'якшеного, ввічливого, позначення певних предметів, явищ, дій замість прямої їх назви (вже наявної при перейменуванні або логічно найбільш умотивованої при первинному найменуванні)» (Тараненко, 2004, с. 168–169).

Загалом, в українському мовознавстві евфемізм розглядають як стилістичну фігуру, що вживається для навмисної заміни знаку певного поняття описовим найменуванням або іншим знаком для усунення небажаних, надто різких, недостатньо ввічливих слів шляхом їхнього пом'якшення або шифрування через заборону на вживання деяких слів, зумовлену соціально-політичними, історико-культурними, релігійними, етичними й естетичними чинниками (Селіванова, 2006, с. 135).

Частіше всього джерелами евфемістичного явища стають слова та вирази для досягнення політкоректності. Так, у Лінгвістичному словнику О. Ахманової подається визначення терміну «евфемізм», яке повністю збігається із вищезгаданим тлумаченням Ф. Бацевича (Сусллова, 2020).

Ю. Скребнев тлумачить «евфемізми» як ті, що характеризується заміною, коли накладається заборона на вживання деяких назв, які замінюються на більш пом'якшені, нешкідливі чи менш образливі синоніми. Ю. Скребнев описує евфемізацію як процес за якого «сильний» вираз у мовленні поступається місцем «слабшому» (йде мова про пом'якшене слово чи словосполучення) (Корнєлаєва, 2019, с. 71).

На думку І. Гальперіна, евфемістичні одиниці використовують щоб замінити неприємне слово чи речення більш вдалим або тактовним словом чи

словосполученням. До прикладу, слово «помирати» має такі пом'якшені синоніми (евфемізми), як «віддав богу душу», «відійшов у кращий світ», «заснув вічним сном» тощо (Полтавець, 2012, с. 230).

В. Москвін визначає евфемізми засобами реалізації ситуативної тактовності мовлення. Таким чином, евфемізація – це процес словесного шифрування щоб завуалювати, пом'якшити значення повідомлення, залишивши можливість аудиторії самостійно здогадатися, про який прихований зміст йде мова» (Корнєлаєва, 2019, с. 72).

Л. Крисін виокремлює дві сфери використання евфемістичних одиниць – приватна та суспільна. При цьому, він підкреслює, що на даний момент «найбільший розвиток отримали способи і засоби евфемізації, що стосуються суспільно важливих тем, життєдіяльності людини та її взаємовідносин з іншими членами соціуму» (Корнєлаєва, 2019, с. 71).

Враховуючи вищенаведені тлумачення, ми можемо дійти висновку, що евфемізм – це явище заміщення небажаного, забороненого слова чи словосполучення більш коректним для того щоб уникнути прямого вживання у мовленні всього, що може спровокувати негативні емоції чи враження у того, хто говорить, так і у аудиторії, а також з метою приховування певних фактів дійсності.

У цій роботі під евфемією ми розуміємо вживання евфемізму в мові, вибір непрямого способу номінації для більш ефективного досягнення цілей висловлювання. Евфемізація – це процес поширення евфемізмів у мові, а точніше, в дискурсі, коли внаслідок прихильності стратегії використання евфемізмів, що говорять, останні набувають знакового значення і здатні впливати на зміст висловлювань. Перехід слова до розряду евфемізму та подальше його функціонування як евфемізму також слід вважати евфемізацією.

На наш погляд, евфемізми, що відносяться до мови, мають великий культурологічний потенціал, тому що їх склад регулярно поповнюється.

1.2 Специфіка евфемізмів у сучасній китайській мові

Лю Міцинь вважає, що «в китайській мові надзвичайно велике значення відіграє те, як сприймається мовлення з позиції значення та естетичного міркування. Складається враження, що у корінного населення Китаю є такий інстинкт, який змушує їх залучати естетичну сторону у процесі мовлення» (Лю Мицинь, 2005, с. 3-4). Зважаючи на цей факт, явище евфемізації не є рідкісним для китайської мови. Китайські лінгвісти також не мають однозначного тлумачення слова «евфемізм». Розглянемо найпоширеніші трактування.

Чень Вандао, відомий китайський науковець у сфері лінгвістики, у своїй роботі під назвою «Основи стилістики» тлумачить евфемізми як «слова, які використовуються для заміщення прямого значення приємнішим або відповідним» (Ван, 2016, с. 110).

На думку Лі Цзюньхуа, евфемізми китайської мови – це слова або вирази, які виконують функцію згладження ситуації, вираження поваги чи захисту кого-небудь, коли можна говорити про незручне явище таким чином, щоб слухач не лише не образився, а й отримав внутрішнє задоволення» (Ли Цзюньхуа, 2010, с. 25).

Важливо, що також у будь-якій мові існує і табуована лексика, яка нерозривно пов'язана з розглянутим нами явищем. На думку вчених, до заборонених відносяться «слова, яких зазвичай уникають у мовленні». Зазначається, що у більшості мов лексика, що стосується смерті, захворювань, війни, статевих відносин та інших часто є забороненою (Дубинець, 2010, с. 177).

Тому лінгвіст Л. Крисін вважає: «Звертаючись до теми «евфемізмів», дослідник змушений залучати до аналізу як самі евфемістичні висловлювання, а й той соціально-культурний і мовний фон, у якому виникає потреба в евфемізмах. Для повноти картини доводиться згадувати такі реалії та таку

лексику, які зазвичай перебувають поза увагою мовознавців» (Корнєлаєва, 2019, с. 71).

У китайському побуті делікатні висловлювання використовуються для заміни слів, які асоціюються з нещастям, з чимось непривабливим, брудним або дратують і викликають невдоволення. Евфемізми, що набули поширення в суспільному житті, служать для заміни слів, що порушують етикет мовного спілкування, правила пристойності та інше. До прикладу, у Китаї в давнину про смерть людей з різними громадськими положеннями говорили по-різному. Говорячи про смерть імператора, використовували слово 僣², а якщо йшлося про смерть сановників, використовували слово 㷔. Крім того, ще є багато інших виразів, наприклад, 谢世 – *піти в кращий світ*, 作古 – *переселитися в інший світ* замість 死 – *смерть*, а в давнину китайці навіть плюбляли використовувати літературну мову 归 天 – *повернутися на небо*, 归 瘠³ – *відправитися на західні небеса*, 嚙 螭⁴ – *віддати кінці*, 驾 鹤 西游 – *подорожувати на захід сидячи на журавлі* (Чжан Гунгуй, 1996), які є метафоричними зворотами на позначення смерті. Таким чином, всі ці евфемістичні заміники слугують для полегшення почуття страху людей перед ненормативними (табуйованими) предметами та уникати незручності в комунікації щодо незручних питань.

У китайській мові для позначення хвороб є такі евфемізми: 不 侵 – *відчувати себе не в своїй тарілці*, 不 舒服 – *погане самопочуття* та інші (Чжан Гунгуй, 1996).

Для китайських евфемізмів характерною є висока мінливість, мається на увазі їх нестабільність, з плином часу багато евфемізмів поступово перестають бути тактовними, тому люди обирають нові евфемізми.

Для евфемізмів характерні національні та регіональні риси. Вивчення та використання евфемізмів не може бути одностороннім та абстрактним у відриві від мовного спілкування. Вивчення евфемізмів в різній мірі важливо

для розширення сфер вивчення мови, усвідомленої міжкультурної комунікації, запобігання помилкам у використанні мови та для викладання іноземних мов. Знання евфемізмів допоможе нам в успішному здійсненні комунікації.

Висновки до 1 розділу

Вивчення евфемізмів є важливою темою в сучасній китайській лінгвістиці. Погляди на тлумачення евфемізмів відрізняються, проте підсумуємо, що до них належать слова чи словосполучення, які використовуються для заміщення неприємних або образливих слів або висловлювань. Вони можуть бути використані для поліпшення комунікації, зменшення конфліктів і збереження взаємоповаги.

З метою вивчення евфемізмів у китайській лінгвістиці використовуються різні методи дослідження, включаючи аналіз текстів, опитування та експериментальні методи. Дослідження можуть бути спрямовані на вивчення евфемізмів в різних соціальних групах, в контексті різних ситуацій та мовних жанрів, а також на вивчення евфемізмів відповідно до їх стилістичної функції.

Сучасні китайські евфемізми мають свої особливості. Оскільки китайська мова має багато варіантів вимови одного і того ж слова, евфемізми можуть бути використані для заміни неприємних слів або словосполучень, що можуть порушити соціальну гармонію. Такі слова можуть бути вжиті для опису стану здоров'я, підказки про важке матеріальне становище людини або для приховування сексуальної орієнтації.

Окрім того вони використовуються в політичному дискурсі, де вони можуть мати політичну забарвленість. У цьому контексті евфемізми можуть вживатися для заміни слів чи висловлювань, які можуть бути вважаються небажаними або небезпечними для влади.

Отже, висновок про специфіку евфемістичних одиниць сучасної китайської мови полягає в тому, що вони використовуються для підтримання соціальної гармонії та уникнення конфліктів. Крім того, вони можуть мати політичну забарвленість і вживатися для заміни слів або висловлювань, що вважаються небажаними для влади.

РОЗДІЛ 2 СТИЛІСТИЧНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗМІВ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Для того, щоб виокремити стилістичні та функціональні особливості евфемістичних одиниць сучасної китайської мови, ми проаналізували евфемізми, відібрані нами з публіцистичних текстів та ЗМІ [18-24].

У сучасних публіцистичних текстах та ЗМІ евфемізми є однією з найбільш вживаних груп лексичних засобів. Це пояснюється тим, що дедалі частіше люди усвідомлюють делікатність та важливість формулювань у вираженні своїх думок, адже вони впливатимуть на певну суспільну групу, а також часто хочуть вплинути на рішення інших людей (виборчі програми часто переповнені евфемістичними одиницями). Саме тому завуалювання деяких понять, що можуть справити негативний вплив, збентежити, викликати небажану реакцію співрозмовника/читача вважається необхідною умовою для отримання бажаного результату. Явище евфемізації проявляється в тому, що потенційно гостра соціальна інформація виражається за допомогою більш приємних для суспільства слів чи словосполучень, водночас не втрачаючи при цьому початкового значення.

При виконанні роботи проаналізовані приклади евфемізмів ми розподілили на такі соціально-важливі категорії:

- 1) смерть (евфемізми на позначення хвороб виділяють окремо);
- 2) війна;
- 3) економічно-соціальні проблеми.

Ми вважаємо, що вищезазначених категорій цілком достатньо, щоб охопити найважливіші проблеми сьогодення, які потрібно вуалювати у сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі.

2.1 Стилiстичнi особливостi евфемiзiв в сучаснiй китайськiй мовi

Зважаючи на останнi подiї, що відбуваються у свiтi, першими ми вирiшили досліджувати евфемiстичнi одиницi, якi реалiзують поняття «смерть» з публiцистичних текстiв що стосуються профiлактики епiдемії COVID-19. Розглянемо використання пом'якшуючої лексики на таких прикладах:

- 向在这场疫情中不幸罹难的同胞、牺牲的一线工作人员，表示深切的哀悼！ - Xiàng zài zhè chǎng yìqíng zhōng bùxìng línàn de tóngbāo, xīshēng de yīxiàn gōngzuò rényuán, biǎoshì shēnqiè de āidào! – Я хотів би висловити свої щирі співчуття співвітчизникам, які, на превеликий жаль, загинули внаслідок цієї епiдемії, а також всім працівникам, що пожертвували своїм життям надаючи першу допомогу захворілим.

В цьому прикладі можна виділили два евфемiзми – 罹 难 línàn – «загинули» та 牺牲 xīshēng – «що жертвували своїм життям».

Аналізуючи контекст в якому вжиті одиницi, стає зрозуміло, що вони виражають значення 死 «смерть». Крім того, використовуючи 牺牲 xīshēng, промовець бажає не лише уникати негативного забарвлення смерті, а й виражає своє співчуття сім'ям загиблих. Евфемiзм 牺 牲 xīshēng, який дослiвно перекладають як «жертвувати життям». Використовуючи його автор підкреслює, що пишається відвагою загиблих та має бажання виразити свою вдячність та повагу до них перед читачами.

Що стосується одиницi 罹 难 línàn, таку заміну було використано для уникнення неприємної для читача тематики. У даному випадку евфемiзм виступає дієсловом, більше того, ми можемо використати дослiвний переклад прямого значення одиницi. Ці евфемiзми були використані з метою пом'якшити враження від слова «смерть». Поняття «смерть» окрім неприємних почуттів, може викликати паніку та недовіру до влади в

суспільстві. Тому досліджуючи текст та умови, за яких його публікували, стає зрозумілим, що евфемізми використали для заспокоєння населення. Використання прямого значення 死 могло викликати зайве занепокоєння, саме тому щоб досягти правильної реакції читацької аудиторії, було використано евфемістичну заміну.

- 新冠肺炎疫情突如其来，现在已波及 210 多个国家和地区，影响 70 多亿人口，夺走了 30 余万人的宝贵生命。Xīnguān fèiyán yùqíng tūrúqílái, xiànzài yǐ bōjí 210 duō gè guójiā hé dìqū, yǐngxiǎng 70 duō yì rénkǒu, duó zǒu 30 yú wàn rén de bǎoguì shēngmìng. – *Раптовий спалах пневмонії, що викликана новою коронавірусною інфекцією, вже поширився на більше ніж 210 країн 46 світу, вразила понад 7 мільярдів людей та забрав більше 300 000 дорогоцінних життів.*

У наведеному вище реченні ми виділили дві евфемістичні заміни: 影响 yǐngxiǎng – вразити, вплинути та 夺走 duó zǒu – забрати. З контексту стає зрозуміло, що мова йде про вплив коронавірусної інфекції нового типу, кількість заражених та померлих. А тому, 影响 yǐngxiǎng позначає тих, хто захворів, а 夺走 duó zǒu – тих, хто помер. «Смерть» завжди викликає негативні емоції, але в сучасних умовах, пом'якшенню підлягають не тільки лексичні одиниці, пов'язані із смертю, а й одиниці, які корелюють із захворюваннями та їх поширенням.

Розглянемо кожну евфемістичну одиницю окремо. 影响 yǐngxiǎng є дієсловом, яке дослівно перекладається як «впливати». Похідне значення («захворіти» у даному випадку) впливає з контексту, саме дієслово «впливати» не має жодного зв'язку з поширенням хвороби. Тому ми вважаємо, що таку заміну використали щоб зробити більш очевидним негативність явища, про яке йдеться мова.

Значення, яке виражає 夺走 duó zǒu, відноситься до категорії «смерть». Дослівно дієслово перекладається як «грабувати, віднімати». Аналіз контексту

показує, що 夺走 *duó zǒu* означає «помирати». Ефект пом'якшення досягається за допомогою спеціально підібраного слова, що сприяє притупленню негативних емоцій та формуванню необхідного суспільної думки до тих невинних людей, що загинули внаслідок хвороби. Генералізація змісту відбувається у даному випадку за рахунок використання слова з більш широкою семантикою. Семантична невизначеність готової номінації нейтралізує негативну оцінку, тому що «грабувати» не завжди означає «помирати». Навпаки, слово має зовсім інше пряме значення. Тому за допомогою такої заміни автор намагався зменшити трагічний зміст щоб не привертати зайвої уваги до таких явищ.

Ми використали прямий переклад лексичної одиниці, тим паче, якщо перекласти вираз у контексті – 夺走生命 *duó zǒu shēngmìng*, можемо знайти відповідний аналог в українській мові – забирати життя. Ця одиниця так само вуалює значення «помирати» в українській мові, що при даних умовах є адекватною та точною заміною.

- 病毒突袭而至，疫情来势汹汹，人民生命安全和身体健康面临严重 威胁。Bìngdú túxí ér zhì, yìqíng láishì xiōngxiōng, rénmín shēngmìng ānquán hé shēntǐ jiànkāng miànlín yánzhòng wēixié. – Вірус несподівано торкнувся кожного, епідемія продовжує свій наступ, безпека та здоров'я народу знаходиться під загрозою.

По-перше, на позначення «смерті» в даному прикладі використали евфемізм – 威胁 *wēixié* загроза. У нашому контексті, ми переклали 威胁 *wēixié* як загроза у значенні «те, що загрожує здоров'ю людини та може призвести до летального наслідку». І хоча 威胁 *wēixié* як загроза має свого роду негативний відтінок, він не сприймається так трагічно, як «смерть», тож у цьому випадку трішки покращує, однак зовсім не нейтралізує негативного значення. Ми можемо віднести дану лексичну одиницю до ряду евфемістичних зворотів тому, що вона вуалює одиницю мови, яка може викликати у читача негативні

емоції , ефект досягається за допомогою зниження категоричності при констатації фактів.

Другий евфемізм, який ми обрали з цього речення – 突袭而至 *túxí ér zhì* *несподівано торкнувся кожного*. Він не використовується для позначення смерті, проте відноситься до категорії захворювань. Аби зрозуміти як, ми звернулися до семантики виразу, де 突袭 *túxí* перекладається як набіг, рейд, несподівана атака, а 至 *zhì* може мати такі значення: 1) приходити; досягати; 2) доходити до межі (апогею); досягати найвищої точки, розвиватися до межі; 3) поширюватися; реалізуватися; наступати; 4) доводити до досконалості. Саме 至 *zhì* несе завуальоване значення.

Після аналізу контексту, ми підібрали до 至 *zhì* найвдаліший аналог – торкнутися, бо в українській мові зустрічається вираз «хвороба торкнулась». Також, наш аналог зберігає евфемістичність одиниці китайської мови. Евфемізація в цьому випадку була використана для уникнення трагічної теми. Ця мета досяглася за рахунок пом'якшення оригінального значення.

Війна – страшна подія, що пов'язана зі смертю, кровопролиттям та викликає неприємні почуття, тому евфемізація допомагає уникнути виникнення таких почуттів аудиторії. Наприклад, використання 武力解决冲突 *wǔlì jiějué chōngtú* – *вирішення конфлікту з використанням збройної сили* замість 非和平手段, 和平方式以外的其他方式 *fēi hépíng shǒuduàn, hépíng fāngshì yǐwài de qítā fāngshì* – *немирні методи*, а також інші методи, окрім мирних (Чжан Гугуй, 1996).

Зважаючи на ситуацію в нашій країні, вважаємо за потрібне розглянути засоби та причини вуалювання слова «війна» у сучасній китайській публіцистиці. Війна завжди призводить до людських втрат, тому є зв'язок із категорією евфемізмів на позначення «смерті», можна простежити їх стилістичну та функціональну схожість. Для прикладу розглянемо публікації, що присвячені китайсько-японським відносинам.

- 近代以后，由于日本走上对外侵略扩张道路，中日两国经历了一段 惨痛历史，给中国人民带来了深重灾难。Jīndài yǐhòu, yóuyuú rìběn zǒu shàng duìwài qīnlüè kuòzhāng dàolù, zhōng rì liǎng guó jīnglìle yīduàn cǎntòng lìshǐ, gěi zhōngguó rénmin dàiláile shēnzhòng zāinàn. – В період нової історії, через те, що Японія ступила на шлях відкритої агресії та експансії, як Китай, так і Японія пережили дуже трагічні часи, що принесли китайському народу катастрофічні наслідки.

Евфемізмом в даному прикладі слугує вираз 一段惨痛历史 yīduàn cǎntòng lìshǐ – дуже трагічні часи. У конкретному контексті, ми можемо інтерпретувати цей вираз як один із засобів замаскувати значення «війна» з метою пом'якшення ситуації загалом та уникнення конфліктних тем, однією з яких на міжнародній арені і є війна. Аби завуалювати це значення, автор використав більш загальний та описовий вираз, тобто генералізацію змісту.

На конкретному прикладі ми бачимо, що значення «війна» передали цілим виразом 一段惨痛历史 yīduàn cǎntòng lìshǐ «дуже трагічні часи». Таке словосполучення справило б на аудиторію менш трагічне враження, ніж вживання слова 战争 «війна».

Ще одну евфемістичну одиницю на позначення «війна» розглянемо у наступному прикладі.

中国高度重视发展中日关系，尽管中日关系历经风雨，但中方这一 基本方针始终没有改变，今后也不会改变。Zhōngguó gāodù zhòngshì fāzhǎn zhōng rì guānxì, jǐnguǎn zhōng rì guānxì lìjīng fēngyǔ, dàn zhōngfāng zhè yī jīběn fāngzhēn shǐzhōng méiyǒu gǎibiàn, jīnhòu yě bù huì gǎibiàn. – Китай приділяє багато уваги розвитку китайсько-японських відносин. І хоча у відносинах між нашими країнами зустрічались випробування та труднощі, однак цей основний політичний курс ніколи не змінювався та не зміниться.

На пом'якшення враження від «війни» у цьому реченні можемо виокремити слово 風雨 *fēngyǔ*, яке ми переклали як «випробування та труднощі». У даному випадку, евфемістичну заміну було використано так само з метою уникнення конфліктної теми. Розглянемо одиницю 風雨 *fēngyǔ* окремо, дослівний переклад якої звучить як «вітер та дощ».

Якщо поглянути на семантику лексичної одиниці в китайських словниках, 風 雨 може застосовуватись як метафора лиха та поганої ситуації, так як 風 та 雨 окремо самі собою позначають несприятливі обставини. Звертаємо увагу, що евфемістичні заміни такого типу часто викликають труднощі при перекладі.

*Ця евфемістична одиниця 風雨 *fēngyǔ* відіграє функцію уникнення конфліктної теми (у даному випадку «війна») для покращення загального враження від промови. Таке пом'якшення змісту лексичної одиниці повністю нейтралізує негативне значення денотата.

Вище ми проаналізували два приклади використання евфемізмів з бажанням пом'якшити загальне враження аудиторії від почутого та аби у промові уникнути виразів, які могли б викликати негативні, болісні почуття. Обидві одиниці приховували значення «війна». Проте, через те, що стаття була присвячена річниці перемоги над японськими загарбниками, цілком уникнути теми воєнних дій було неможливо. Тож, загальне враження від публікації мало бути позитивним, а застосування слова «війна» могло вплинути на нього, саме тому була використана евфемістична заміна.

Якщо проаналізувати обидві одиниці з точки зору семантики, важливо зазначити що евфемістична заміна у цьому випадку посилює смислову невизначенність.

Війна – це трагічна подія, що пов'язана зі смертю, кровопролиттям. Вона викликає неприємні почуття та емоції в мовному сприйнятті людей. З точки зору дипломатії та політики, тема війни завжди викликає значний резонанс

в суспільстві, тому для пом'якшення агресії військових дій використовуються евфемізми. Як ми можемо побачити на прикладах, у китайськомовному публіцистичному дискурсі та ЗМІ зазвичай вдаються до генералізації цього значення

Нижче наведені деякі приклади стилістичних особливостей евфемізмів сучасної китайської мови:

1. Використання 免費 *miǎnfèi* – *безкоштовно* замість 不要錢 *bùyào qián* – *безкоштовно* для опису безкоштовних послуг або товарів. Такий евфемізм вважається більш ввічливим і менш прямолінійним.
2. Використання 上班族 *shàngbān zú* – *працююча людина*) замість 打工者 *dǎgōng zhě* – *найманий працівник* для опису робочих людей. Такий евфемізм звучить більш професійно та ввічливо.
3. Використання 同志 *tóngzhì* – *товариш* замість 同性戀者 *tóngxìngliàn zhě* – *гомосексуал* для опису гомосексуальних людей. Такий евфемізм вважається більш дискретним та менш образливим.
4. Використання 失業率 *shīyè lǜ* – *рівень безробіття* замість 失業人數 *shīyè rénshù* – *кількість безробітних* для опису статистики безробіття. Такий евфемізм звучить менш депресивно та менш образливим.
5. Використання 過勞死 *guòláo sǐ* – *смерть від перевтоми* замість 死於工作 *sǐ yú gōngzuò* – *смерть на роботі* для опису випадків смерті, пов'язаних з надмірною працею.

У сучасній китайській мові евфемізми використовуються часто, особливо в офіційних документах, рекламних матеріалах та в мовленні ЗМІ.

2.2 Функціональні особливості евфемізмів в сучасній китайській мові

Традиційно лінгвістика виокремлює дві основні функції евфемізмів: пом'якшувальну та вуалювальну (Пайонкевич, 2014, с. 207). Можемо виокремити такі функції евфеміністичних одиниць: маніпулювання (полягає у використанні евфемізмів із метою впливу на свідомість адресата; здатність евфемізму бути засобом маніпулятивного впливу ґрунтується на його оцінних властивостях, у намаганні приховати або пом'якшити негативні явища та процеси, що існують у політичній, економічній, соціальній, екологічній та інших сферах), профілювання (полягає в здатності евфемізмів підтримувати позитивний імідж за рахунок вуалювання та пом'якшення негативних наслідків діяльності відповідної особи), демобілізації (ґрунтується на здатності евфемізму приховати або пом'якшувати негативні явища, у такий спосіб сприяючи заспокоєнню адресата та формуванню його задоволеності існуючим станом речей), дотримання ввічливості та уникнення табуйованих висловлювань. Здебільшого евфемізми виконують декілька функцій одночасно (Пайонкевич, 2014, с. 208).

Проте, що стосується китайських евфемізмів, то ми хотіли б розглянути їх функції конкретніше, залежно від сфери вживання.

Евфемізми в сучасній китайській мові мають свої функціональні особливості, які допомагають говорити про неприємні чи незручні теми більш офіційно та менш прямо. Основна мета використання евфемізмів полягає в тому, щоб зменшити негативні наслідки або позбутися необхідності виражати неприємність або неповагу.

У нашому дослідженні ми розглянули різні публікації, що належать до сучасної китайськомовної преси (ЗМІ). Це дозволило зробити висновок, що евфемізми стали дієвим засобом мовленнєвого впливу, і, як підтвердило наше дослідження, процес евфемізації у китайській пресі наразі протікає бурхливо (Навасартян, Баскова, Крисько & Прядільнікова, 2020, с. 181).

Ми виділили основні тематичні категорії, які найчастіше користуються евфемізмами у сучасній китайській мові. Крім того, ми виділили основні

причини евфемізації та функції які вона виконує. Не дивно, що основною темою стало розповсюдження коронавірусної інфекції.

На розглянутих нами прикладах, ми можемо виділити основні тематичні групи, де зустрічається евфемізація:

- 1) смерть – використання евфемізмів з метою вуалювання цієї групи призводить до повної зміни забарвлення лексичної одиниці – з негативного на позитивне. Важливо зазначити зростаючу тенденцію до вуалювання значення «хвороба», що виникло в результаті появи пандемії коронавірусу;
- 2) війна – є найменшою з виділених груп. Це може бути пов'язано з тим, що нині Китай не залучений у війну з жодною державою, тому немає потреби вуалювати це явище. Зазвичай, евфемімами на позначення «війна» є описові звороти, наприклад «важкі часи»;
- 3) економічно-соціальні проблеми – найчисельніша група китайських евфемізмів. Зокрема, в китайських ЗМІ часто намагаються згладжувати кризові питання (пандемія призвела до значних економічних втрат не лише Китаю, а й цілого світу). Характерною ознакою евфемізмів цієї групи є те, що значення синоніма-замінника можна з'ясувати лише враховуючи контекст. До цієї категорії відносяться проблеми бідності, продовольчої кризи, інфляції та інші.

До основних причин, через які в сучасній китайській мові вдаються до вживання евфемізмів, можемо віднести наступні:

- 1) бажання уникнути прямої згадки про небажану для аудиторії тему;
- 2) прагнення нейтралізувати чи зменшити негативний вплив від теми (інформації);
- 3) спроби надати інформації з негативним значенням більш позитивного характеру;

4) бажання отримати конкретну, переважно позитивну реакцію аудиторії (як приклад, передвиборчі промови політиків).

Підсумуємо функціональні особливості евфемізмів сучасної китайської мови:

1. Заміна прямих слів на більш приємні та лагідні. Наприклад, замість прямого вживання слова «смерть» (死亡 *sǐwáng*) можна використовувати евфемізм «природна смерть» (自然死亡 *zìrán sǐwáng*), «піти» (走 *zǒu*) або «перейти в інший світ» (去世 *qùshì*).
2. Використання формальних слів або технічних термінів замість неприємних термінів. Наприклад, замість прямого слова «бідність» (貧困 *pínkùn*), можна використовувати технічний термін «економічна труднощі» (經濟困難 *jīngjì kùnnán*) або «незначна різниця в доходах» (收入差異不大 *shōurù chāyì bùdà*).
3. Використання евфемізмів для підкреслення шанобливості та поваги до людей. Наприклад, замість прямих слів «старий» (老 *lǎo*) або «поживаючий» (乞丐 *qǐgài*), можна використовувати евфемізми «літня людина» (老人 *lǎorén*) або «потребуючий догляду» (有需要的人 *yǒu xūyào de rén*).

Окрім вищеперерахованих функцій, досить часто явище евфемізації стає активним джерелом синонімії, що, безсумнівно, збагачує лексичний склад китайської мови (Корнєлаєва, 2019, с. 74).

Висновки до 2 розділу

Отже, нами було проаналізовано засоби на позначення «смерті» та «війни» у китайському публіцистичному дискурсі. Більша частина евфемістичних виразів на цю тему пом'якшують першочергове значення слова чи словосполучення щоб нейтралізувати його негативний вплив на аудиторію. Проте, в деяких випадках евфемістичне заміщення застосовується для створення позитивного враження від отриманої інформації.

Частіше за все китайські ЗМІ вдавалися до евфемізації явищ з категорії економічного розвитку країни. Через те, що пандемія COVID-19 вплинула на економіку всього світу, економічні проблеми на сьогоднішній день є важливими, тому їх пом'якшення зустрічається частіше всього.

Можемо виокремити такі функції китайських евфемістичних одиниць: маніпулювання, профілювання, демобілізації, дотримання ввічливості та уникнення табуйованих висловлювань. Здебільшого евфемізми виконують декілька функцій одночасно.

Підсумовуючи, можна виділити наступні стилістичні особливості евфемізмів сучасної китайської мови:

1. Використання складних виразів. Евфемізми можуть містити складні вирази, які мають багато слів, або складні структури. Наприклад, замість прямого висловлювання «вона померла» можна використати вираз «вона пішла від нас».
2. Використання виразів зі зменшувальними суфіксами. Це зменшує значення слова та зменшує його емоційне навантаження. Наприклад, замість слова «смерть» можна використати слово «поминки».
3. Використання виразів, що виражають співчуття. Евфемізми можуть включати в себе вирази співчуття, які підкреслюють важкість ситуації. Наприклад, замість прямого висловлювання «вона хвора на рак» можна використати вираз «вона бореться зі своєю хворобою».

4. Використання виразів, які передають евфемізм як захист від конфліктів.
Це можна зробити за допомогою використання ввічливих виразів, які допомагають уникнути напружених ситуацій. Наприклад, замість прямого висловлювання «ви помилилися/ви неправі» можна використати вираз «можливо, що є деякі непорозуміння».

ВИСНОВКИ

В процесі написання роботи було виконано низку важливих завдань. Перш за все було проаналізовано роль евфемізмів в сучасній лінгвістиці, зокрема в китайській. Також було виокремлено стилістично-функціональні особливості евфемізмів китайської мови на матеріалах сучасних ЗМІ.

Насамперед, лінгвістична наука розглядає евфемізми як засоби для вуалізації сприйняття реальних явищ. Це явище заміщення небажаного для автора поняття на більш коректне. Як замітники найчастіше використовуються слова-синоніми із загальною, невизначеною семантикою, які мають широке значення та справляють більш негативне чи позитивне враження на аудиторію, ніж першочергове.

Китайська мова є представником збереження тисячолітніх історичних та культурних традицій, за таких умов зрозуміло чому сфера вжитку евфемізмів має більш побутовий характер.

У сучасній китайській мові евфемістичному заміщенню підлягають слова, що стосуються смерті, різноманітних захворювань, війни, негативних рис характеру, злочинів та покарання, шлюб та шлюбні відносини (останнім часом зважаючи на лібералізацію суспільства ця сфера вжитку евфемізмів відійшла на задній план) та інші.

Евфемізми – це слова або вирази, які використовуються для заміщення прямих, прямолінійних слів або висловлювань, які можуть бути сприйняті аудиторією як неприємні, образливі. Їх основна функція полягає в тому, щоб пом'якшити або зменшити відчуття образи або негативних емоцій, які можуть виникнути від використання прямих слів.

Підсумуємо функціональні особливості евфемізмів сучасної китайської мови:

1. Заміна прямих слів на більш приємні та лагідні. Наприклад, замість прямого вживання слова «смерть» (死亡 *sǐwáng*) можна

використовувати евфемізм «природна смерть» (自然死亡 *zìrán sǐwáng*), «піти» (走 *zǒu*) або «перейти в інший світ» (去世 *qùshì*).

2. Використання формальних слів або технічних термінів замість неприємних термінів. Наприклад, замість прямого слова «бідність» (貧困 *pínkùn*), можна використовувати технічний термін «економічна труднощі» (經濟困難 *jīngjì kùnnán*) або «незначна різниця в доходах» (收入差異不大 *shōurù chāyì bùdà*).
3. Використання евфемізмів для підкреслення шанобливості та поваги до людей. Наприклад, замість прямих слів «старий» (老 *lǎo*) або «поживаючий» (乞丐 *qǐgài*), можна використовувати евфемізми «літня людина» (老人 *lǎorén*) або «потребуючий догляду» (有需要的人 *yǒu xūyào de rén*).

Ставлення до евфемізмів в китайській культурі може відрізнятися в залежності від контексту та соціального середовища, але загалом вони вважаються корисними для вираження поваги та уникнення конфліктів.

Евфемістичні одиниці сучасної китайської мови використовуються в різних сферах життя і мають свої стилістично-функціональні особливості. Особливості евфемізмів в китайській мові, що прямо пов'язані з їх функціями, такі:

1. Високий рівень формальності: Евфемізми часто використовуються в офіційних документах, бізнес-лексиці та урядових заявах, де стиль мовлення повинен бути вишуканим та формальним.
2. Відчуття ввічливості: Евфемізми використовуються, щоб показати повагу до співрозмовника, особливо коли говориться про людей старшого віку, або про теми, які можуть бути неприємними.

3. Індиректність: Китайці віддають перевагу індиректним способам вираження своїх думок та емоцій, тому евфемізми можуть використовуватися для обмеження прямого висловлювання думок.
4. Уникнення використання негативних слів: Евфемізми можуть використовуватися для заміни негативних слів або висловлювань, щоб уникнути конфліктів та необґрунтованої критики.
5. Приховання правди: В деяких випадках евфемізми можуть використовуватися для приховування правди або невідомих фактів.

У китайській культурі дуже важливо дотримуватися етикету та поваги до інших людей. Тому, ймовірно, що евфемізми часто використовуються в китайській мові з метою збереження гідності та уникнення можливих конфліктів. Наприклад, використання евфемізмів може допомогти уникнути безпосередньої критики або образливих слів у відносинах між колегами або друзями.

У кінцевому підсумку, ми гадаємо, що стилістично-функціональні особливості евфемізмів сучасної китайської мови, перш за все пов'язані з культурними та соціальними контекстами, в яких вони використовуються.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич, Ф. С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики: підручник*. Київ: Видавн. центр Академія. 344 с.
2. Бердова, Н. М. (1981). *Эвфемизмы в современном немецком языке*. Киев.
3. Ван, Ю. (2016). ЕВФЕМІЗМИ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ. *Китаєзнавчі дослідження*, (1-2), 110-114.
4. Дубинець З. О. Евфемізм: походження й сутність терміна / З. О. Дубинець // *Українська мова в ХХІ столітті: традиції і новаторство*. – К., 2010. – С. 177–179.
5. Корнеласва Є. В. (2019). ЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ЕВФЕМІЗМІВ. *Львівський філологічний часопис*, (5), 70-75.
[https://doi.org/https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-5-12](https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-5-12)
6. Ли Цзюньхуа. (2010). *Анализ эвфемизмов в китайском языке*. Пекин: Издательство Академия общественных наук КНР.
7. Лю Мицинь. (2005). *Новая современная теория перевода*. Пекин: Корпорация перевода и издания Китая.
8. Навасартян, Л. Г., Баскова, Ю. С., Крисько, В. Г., & Прядільнікова, Н. В. (2020). Евфемізм як засіб маніпулятивного впливу у ЗМІ. *МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ*, 181.
9. Пайонкевич, Х. (2014). Лінгвістичний феномен "евфемізм" та його функції.
10. Полтавець, Ю. С. (2012). Основні підходи до вивчення евфемізмів і дисфемізмів.
11. Селіванова О. О. *Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія*. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.

- 12.Ставицька Л. Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників: обценізми, евфемізми / Л. Ставицька.– К. : Критика, 2008. – 456 с.
- 13.Сулова, О. О. (2020). Структурно-функціональні особливості евфемізмів у китайському політичному дискурсі (на матеріалі сучасної китайськомовної преси).
- 14.Тараненко О. О. Евфемізм / О.О. Тараненко // Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. Бажана, 2004. – С. 168–169.
- 15.Чжан Гунгуй. (1996). Словарь китайских эвфемизмов. Пекин: Пресса Пекинского университета языка и культуры.
- 16.Януш, О. Б. (2019). Структурно-стилістичні особливості евфемії в аспекті функціонального розвитку мови. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*, (1 (89)), 146-150.
17. Allan K. Forbidden words : Taboo and the censoring of Language / K. Allan, Burridg K. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006. – 300 с.
- 18.坚持、完善和发展中国特色社会主义国家制度与法律制度 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cpc.people.com.cn/n1/2019/1201/c64094-31483371.html>
- 19.习近平在 2020 年中国国际服务贸易交易会全球服务贸易峰会上的 致 辞 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cpc.people.com.cn/n1/2020/0905/c64094-31850371.html>
- 20.习近平：关于《中共中央关于制定国民经济和社会发展第十四个五年 规划和二〇三五年远景目标的建议》的说明 [Електронний

ресурс]. – Режим доступа:
<http://cpc.people.com.cn/n1/2020/1104/c64094-31917783.html>

21.习近平：在纪念中国人民志愿军抗美援朝出国作战 70 周年大会上的讲话 [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://cpc.people.com.cn/n1/2020/1024/c64094-31904345.html>

22.习近平：在全国抗击新冠肺炎疫情表彰大会上的讲话 [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://cpc.people.com.cn/n1/2020/1015/c64094-31893514.html>

23.在联合国生物多样性峰会上的讲话 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cpc.people.com.cn/n1/2020/1001/c64094-31881876.html>

24.习近平在湖北省考察新冠肺炎疫情防控工作时的讲话 [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://cpc.people.com.cn/n1/2020/0331/c64094-31655994.html>

抽象的

本课程致力于研究现代汉语委婉语的文体和功能特征。

委婉语是用来代替说话者认为淫秽、粗鲁、冒犯或不圆滑的同义词的特殊词或短语。它们实现了多项功能，包括缓和功能、礼貌功能、禁忌功能、面纱功能和礼仪功能。

这项工作的目的是建立现代汉语委婉语的文体和功能特征。

研究对象是汉语的委婉单位。

研究对象是现代汉语委婉语的文体和功能特征。

作品的第一部分包含有关委婉语问题在语言学中的相关性的信息，尤其是现代汉语委婉语的特点。第二章重点介绍了现代汉语委婉语的文体特征和功能特征。

关键词：委婉语，委婉语单位，文体和功能特征。